

amb capa, i la meua dona *sense*» etc. No és bon català dir «-- i la meua dona *sense ella*». Això no és solament del Princ. sinó de les altres terres catalanes, en particular Mallorca: així en la *Rond* d'AM-
Alcover transcrita fonèticament en *B DLC VII*, 148, amb pronúncia *sónso*. Només en el P. Val. he sentit dir coses com *sense ella* en tals casos, i no crec que ni allà sigui ús ben genuí (per més que ja en el *S. XVII* li van imprimir a Val. «pot estar ab conjunció y *sense ella*» a OPou, *ThPu*, 92). Però també és provençal: «restà *sènso*: rester dépourvu», «me n'a fa *sènso*: il m'en a dépourvu», «èstre *sènso*: être privé», *TdF*.

Sensibilitat, sensibilitzar, sensible, sensibleria, V. *15 sentir* + *Sensill* apareix vuit vegades en unes afrontacions del terme de Civís, Urgellet, en *Spill de Castellbò*, a 1518, junt amb una de *segell*, que sembla en el mateix sentit de signe de terminal; veg. *OnomCat*, s. v. *Civís*, i ací s. v. *saltejar* i *xixell*

Sensitiu, -tiva, -tutut, sensori, sensorial, -rialisme, V. *sentir* *Sensrad*, V. *sens* *Sensual, sensualisme, -alitat, sensuat, V sentir Sent, senta, V. sant Sentada, sentar, V. seure Sendemà, V. demà Sentència, sentencial(ment), sentenciar, sentenciari, sentencios, V. sentir Sentenella, senterella, V. centenella Sentible, sentida, sentidor, V. sentir Sentilla, V. centella Sentiment, sentimental, sentimentalisme, V. sentir*

SENTINA, del ll. SENTINA 'sentina d'una nau', 'solatge, rebuig'. □ 1ª doc.: fi S. XIII: *CostTort*, Llull. I ja en Cerverí, entenent que s'enfonsaran en l'infern, en dir «en trop laja *centina*», en el fons lleig, repugnant, de la Nau del món (11/47.25). I en el *Ll de Contempl* lullà («hom fa en la nau *sentina*» «pudor -- d'aigua de *sentina*» III, 94, 167).

També en algun passatge del *Consolat*, entre les coses que el senyor de la nau «deu dir e fer entendre als personers --- quant haurà de *sentina*, e quant obrirà, e quant haurà per carena» En OPou només el veig com a mot llatí «DELS VAXELLS --- lo més fondo hon se replegen les suzedats: *sentina*» (*ThPu*, 69), però ja figura en el Nebrixa castellà i català (*centina* ja en un doc. cast de 1430, Woodbridge, 1 veg altres dades cast. etc en el *DCEC/DECH*) En català apareix molt d'hora en el sentit translàtic de 'lloc pudent': «obriré, doncs, Senyor meu, davant la tua presència, lo sepulcre pudent, e la *sentina* abominable, de les mies immundícies e pecats» (Bolíver, *Exciatori*, 64, més en RONYA). «Prevençió de gràcia divina, / qui us elegí en l'etern consistori, / vos preservà de caur' en tal *sentina*, / a vostra carn d'on Déu pres la cortina», Arnau Dezcós, a. 1487 (JMBover, *Bi Escr Bal* I, 581.3.3) «*Sentina*: l'aygua de la *centina* de la nau; nausea», JnEsteve (1472), k-l-d. Segueix popular avui en les barques del Maresme, on hi ha un *banc de sentina* (1930).

D'un encreuament de *sentina* 'lloc pudent' amb *la[trina]* resulta evidentment el mot *cetrina* i *citrina*

que amb el sentit de 'femta, mesquita, comuna' usa dos cops StVicentF (*Serm* III, 185.7, 32 33), i que Schib (*Voc*, 46, 179), pensa a relacionar amb *cetra*, de significat inconnex.

DERIV.: *Sentiner* (*Consolat*)

SENTIR, del ll. SĒNTĪRE 'percebre amb els sentits', 'adonar-se', 'pensar, opinar'. □ 1ª doc.: Llull.

Apareix, des dels orígens, aplicat, en especial, a tres del sentits. En Llull, almenys a dos. El tacte, com ho mostra l'enumeració «veer, hoir, adorar, gustar, *sentir*», *Merav* (*NCl* III, 16), i ja abans en la mateixa obra (part II, cap. 2, ed. pri) i algun altre passatge lullà.

Sovint ho aplica Llull a l'olfacte, com deduïm dels mots precedents, en: «al Bou podia l'alèn, e que *sentia* que l Bou en breu temps devia morir per maleutia», *Merav* (II, 143; cf. «lo Leó hac demanat --- què poria menjar, e lo pahó hac dit --- que no s sabia mas que *sentia* que lo Bou devia morir en breu temps, segons que son mal alè corromput significava ---», Ag. I, 241 14); «lo Leó, per consell de Na Renart, féu porter del Pahó, qui *sent* forment» id. (II, 137; «--- per ço com *sent* forment» ed. pri. part VII, cap. 6). No era, doncs, un ús intr. sinó tr. absolut, en aquests casos; i també podia ser tr. amb complement: «con *sintrem* les bones olors que les dones seglars han en lurs vestimens, per almes e per ambre, remembrem lo fel --- ab lo qual fo abeurat Jh. Ch.»; per més que *AlcM* doni a entendre que aquesta acc. hagi estat sempre intr., i «ant» (*Blanq*, *NCl* I, 157, ed. pri., f° 27v) no és gaire antiga ni antiquada del tot, i és com a tr. que pertany a la llengua antiga. Amb aquest valor resta usual a l'Alt Aragó: «no l *sientés* tú tamién?» 'no ho flaires també?' em preguntaven a Bielsa (1965).

Més tard en aquesta acc. queda només com a intr.; i així com en fr., amb aquest paper, té més tendència al valor positiu de 'fer bona flaire' (per als detalls en francès, veg Lerch, *ARom* xxv, 303-346), entre nosaltres apareix més sovint en el sentit de 'pudir', sense però escassejar en el caràcter neutre i també positiu (cita de NOLLER en *AlcM*): «--- per ço com lo cors de dita abbadessa stava allí posat al mitx de dit cor, sobre un sitial, y *sentia* molt, y per ço dits consellers ---» c. 1540 (*Ardits* IV, 170); «restiput si *sint*: calcarrés si creme ---» Sarroca de Bellera (1936 'se sent fortor de socarrim ---»).

En llenguatge més abstracte, el mot conservava el valor llatí, d'abast amplíssim, per a qualsevol percepció: «si no amàs no *sentria* dolor», Ausiàs (I, 135), amb freqüent concreció cap a la percepció sensual positiva: «la Princesa --- li dix a la orella ---: les tues mans han manifestat en mi que no ha res en ma persona que no t *sentia*», JoMartorell (Ag. III, 216); i altres vegades, cap al matís de pressentiment del futur: «son mal vinent no sap com lo *sentia*», Ausiàs (I, 135).

Però en català es nota encara més, i ja en autors medievals, que, sense estar-hi especialitzat, apareix més i més quan es tracta d'audició: «Si prim *sentiu*, oireu